

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Păi'a acést'a va eși de dóno oți pe luna, pone la regulare; éra de aici incolo o data pe septemana, ca si pone acilea: Marti sér'a. — Penumerațiunile se priimesca in tóte dílele.

Preșinlu pentu Ostrungeri'a: pre anu 6 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. pre unu triliun 1 fl. 20 cr. Cra pentru straimetate: pre anu 8 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fl. pre unu triliun 2 fl. in v. a.

Tóte siodienciele s'banii de penumeratiune sunt de a sa tramite la Redactiunea diurnalului:

Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de linia, si 30 cr. tacse timbrale.

Unu exemplariu costa 15 cr. si se póte capeta in librari'a lui M. Klein jun. d'in Aradu.

GRATULARE

In anulul nou.

Romanasi cu opinci rupte,
Ddieu sa vi ajute,
Ca in anulul estu presinte
Sa portati opinci carpite.
Er' voi romani mai bogati,
Sa fiti binecuventati.
In casa, tiérena, via:
Sa aflatu totu bucuria;
Der ori ce agonisiti:
Bolnavi sa le folositi
Deca nu ve indurati

De cei fripti si destramati. --
Dati la scóla baictiei:
Nu-ii cresceti, cum cresci vitiei;
Dati-ii si in scoli mai nalte,
In „stifturi”, séu la zánate;
Nu ii lasati sa mocanésca,
Nu-ii dedati sa se lenésca;
Cà-ci vedeti ce adapostu
Are romanulu celu prostu:
Toti mi-lu insida, destramati,
Si nu-lu baga nime in séma. --
Decatu totu cu detoria:
Mai bine nu — beti rachia;
Cà-ci rachi'a strica firea,
Detori'a ti-ia mosi'a
Si anulul acestu presinte:
Sa ve deie la toti -- **minte!**

Voi dascali, cari n'ati picatu
In lipse séu de fomatu, --
In anulul acestu presinte:
Sa aveti mai multe — cinste.
Ddieu ve nvrednicésca:
S'aveti plata omenésca
Si s'o capetati cu — lun'a,
Nu cu anii, ca acum'a.
Der in anulul estu ce vine:
Dati si voi truda mai bine.
Er' ca sa fiti — onorati:
Mai cetiti, mai — invetiati!

Er' voi, domniloru parinti
Cu barbile ca la — sfinti, --
Ve invetiati a predicá,
Caci — Dieu — de vi va stricá. --
La 'ngropári, la canunia,
La botezu, si in liturgia:

Ve portati cu oserdia,
 Ca să aveți omenia. —
 Pentru stolile facute:
 Nu luați multe bancute;
 Că-ci poporul e lipsitu
 Și de câți-toti pigulitu,
 Voa celoru veduvoi:
 Vi poftescu bune gazdoi . . .
 Și 'n anulu esta sa fiți,
 Toti cu totii — fericiți!

**Voi padiele religiniei
 Și trupin'a natlunei, —**

In anulu acestu de facia:
 (Ba p' intrég'a-vi victia)
 Ddieu să ve ajute:
 Să iesiți mai desu d'in — curte,
 Să poteti da mangaere
 La toti, carii o voru cere.
 Și nu fiți tare smeriți,
 Dér neci să nu ve faliti. —

**Dati și 'n pórta craiului,
 Nu totu in a — raiului.**

Ce-e dreptu: e bunu sfantulu daru,
 Dér e reu — greulu amaru.
 Și pon' aspiramu la raiu:
 Ne urimu chiaru și de traiu!

Voi, domniloru deputati, —

Să fiți cu duhu inzestrati,
 La glasu să ve ascutiți,
In dieta să n' amutiți; —
 Că-ci tuti-muti avemu destui:
 Da-ii-amu pre toti — dracului!

**Voi, romanasi renegati, —
 Vi dorescu: să ve 'ndreptati;
 De nu: — fiți totu . . . stergători
 La ai vosti stapanitori! . . .**

Gloria vóa magiari,
 Că ne faceti — — proletari,
 Tiér'a o indetorati
 Și mereu ve destramati . . .!

Éra mie . . ., hei și mie
 Imi poftescu ani multi: — o miia.
 Și-mi poftescu și veselia:
 Ca de vinu séu de rachia; —
 Veselia, ca să potiu
 Sbiciuî pre natentoci,
 Și, in blastemat'a lume:
 Să facu romaniloru — glume. —
 Și imi mai poftescu eu mie:
 Să n'am neci-candu — detoria; —
 Cata am: să o platescu,
 Ca unu — gavaleru domnescu.
**Multi și buni colaboranti, —
 Dér mai multi prenumeranti
 Și cetitori:
 Platitori . . . !**

Badea:

„Gur'a-satului.“
Ispravnicu in tóta tréb'a buna.

Negru pe albu.

Romani'a deplange multu sentietóri'a perdere
 ce a induratu pr'in mórtea ilustrului ei fiu,

generariu **Nicolau Golescu.**

Ne alaturámu și noi d'in tóta anim'a la acestu
 doliu, că-ci marele barbatu *Golescu* pr'in mórtea lui
 a lasatu unu mare *golu* in stirile patriotiloru
 liberali, nationali și democrati!

Éra soror'a Itali'a se afla lovita pr'in mórtea regelui
 ei liberale și poporale

Victoru Emanuile II.,

care dupa unu seurtu morbu a decedatu in 9. Ianuarin
 nou, 1878.

Pentru regele, supranumitu *galantuomo* (omulu
 galantu)*, credemu, că va imbracă doliulu tóte fiecele
 mundrei Italie; éra dela pap'a aseptámu să-si ridice
 afuriseni'a, spre a i se dá onorurile de pe urma și d'in
 partea bisericeii, că-ci elu in viéti'a lui nu facuse neci
 unu sacrilegiu.

De-a-colo, tocmai dela locul bataii.

Unulu d'in soldatii romani gasiti in
 Plevn'a dice, c'a fostu prinsu, candu se
 dusesese la lemne; c'a fostu apoi condusu
 inaintea lui Osman pasí'a, care l'a intre-
 batu: d'in ce regimentu este, și câti soldati
 romani sunt in giurulu Plevnei? Elu a res-
 punsu că, fiindu recrutu, *nu scie*. Osman,
 pasí'a, s'a sculatu atunci, l'a batutu pe
 umeru și i-a dísu pr'in interpretu: du-te,
 de te odihnesce. Elu a fostu bine tratatu;
 numai i s'a luat mantéu'a, care erá nóua,
 și i s'a datu alt'a mai vechia.

Turcii numescu* pre dorobantii (cur-
 canii) nostri „ómeni cu dóue capete“. Acésta
 denumire li-au datu-o d'in caus'a
 caciulei loru.

Se intemplá a-desea candu unu dorob-
 bantiu cadea mortu, să-i cadia și caciul'a
 a-laturi, — și turciloru li se parea d'in
 departe, că *mai e unu capetu a-laturi*
 Prisonierii marturescu, că de-acesti
 curcani li erá mai multu téma.

Ce colectiune frumósa s'ar potè face
 d'in spiritualele glume ale soldatiloru ro-
 mani, in resbelulu actualu! *)

„*Multa tintiarime*“! dicea unulu, in
 mediloculu deseii ploi de glóntie. Acest'a
 este singurulu sentimentu de téma, pe
 care și saténulu romanu — ca toti cei d'in
 gintea lui — ilu esprimá pr'in glume, spre
 a desemná dispretiulu seu facie cu perichulu.

— „Romanulu.“ —

*) Le vouu aduná continu. Red.

Anulu nou 1878.

de o parte precum ilu aseptăm, si de alt'a parte precum ne tememu c'a fi elu in realitate; apoi „de ce te temi, nu scapi“, — dice romanulu.

Colinda contemporana.

Adi e diu'a de Cratiunu
 La totu romanasiulu bunu,
 Hoi — corinde, corinde!
 Dér ori la càti veti intrá:
 Dómne tristi îi veti aflá.
 Hoi — corinde, corinde!
 Romanii adeverati,
 D'in mosi-stramosi sunt dedati:
 Hoi — corinde, corinde!
 Cu hainitie curatiele:
 S'asculte slugib'a in ele.
 Hoi — corinde, corinde!
 S'aiba barem la Cratiunu:
 O lecutia de traiu bunu
 Hoi — corinde, corinde!
 Cu rachiutia de pruna
 Sà-si faca anima buna,
 Hoi — corinde, corinde!
 Cu mancarí de celi alese,
 De patru séu de cinci plese.
 Hoi — corinde, corinde!
 Cu placinta cópta, fripta, —
 Cu colaci in locu de pita.
 Hoi — corinde, corinde!
 Cu friptura de purei, —
 Cu siónce de grasunei.

Hoi — corinde, corinde!
 Cu carnati si cardabosi, —
 Cu vinu: sà fia voiosi,
 Hoi — corinde, corinde!
 Si cu bani in busunare:
 Sà aiba voia mai mare.
 Hoi — corinde, corinde!

* * *

Dér acum e vai si-amaru
 Pe mésa 'n iaga, 'n paharu.
 Hoi — corinde, corinde!
 Si romanulu e — sgulitu,
 Descultiu si 'n sdrenti invelitu.
 Hoi corinde, corinde!
 Cas'a e descoperita --
 lu grajdu n'are neci o vita.
 Hoi — corinde, corinde!
 Camér'a, pivniti'a, -e góla, —
 In cuina nu-e blidu, nu-e óla.
 Hoi — corinde, corinde!
 In cocina, de multi ani:
 Siede draculu, ca pe bani.
 Hoi — corinde, corinde!
 Pr'in podu — mítiele mnéuna,
 Pe diosu canele scauna.
 Hoi — corinde, corinde!
 Pruncii míraescu de fóme, —

Cerendu pita, malaiu, pôme.
 Hoi corinde, corinde!
 Muierea plange de mila,
 Barbatulu tace de sila.
 Hoi — corinde, corinde!
 Tiéren'a-e nesemenata, —
 Vîa e 'n zalogu luata.
 Hoi — corinde, corinde!
 Nu-e nemicu pe lunga case, —
 Gardurile tôte-su arse.
 Hoi — corinde, corinde!
 Tôte s'au dusu in portia,
 La fiscali si 'n detoria.
 Hoi — corinde, corinde!
 Romanulu n'are dreptate:
 Totu îi tragu si iau d'in spate.
 Hoi — corinde, corinde!
 Si — acést'a fericire — —
 Vine dela — stapanire. . . .
 Hoi — corinde, corinde!
 * * *

Adi e diu'a de Cratiunu
 La totu romanasulu bunu.
 Hoi — corinde, corinde!
 Dér in baseric'a santa:

Pop'a — paretiloru canta;
 Hoi — corinde, corinde!
 Cà-ei romanii pietosi:
 Nu mergu in ea de sdremtiosi.
 Hoi — corinde, corinde!
 Adi e diu'a de Cratiunu,
 La totu romanasulu bunu.
 Hoi corinde, corinde!
 Da — par' cà nu-e romanu viu:
 Cà-ei si — birtulu e pustiu.
 Hoi corinde, corinde!
 Birtasulu s'a 'nbogatu:
 Dandu beuturi pe creditu.
 Hoi — corinde, corinde!
 Si apoi — ca omu bogatu —
 Ilu lasa dracului satu. . . .
 Hoi corinde, corinde!
 * * *

Dómne da bine in tiéra,
 S'ajungemu Cratiunulu éra!
 Hoi — corinde, corinde!

— p. h. c. —
 d'in Buziasiu.

Ciocanu Gavrila,

— in birtu la néica Mariutia. —

Hoi néica Mariutia! mai ada-mi unu ciocanu de rachiu, sà beu, ca sà-mi mai tréca de necasupe mongolii esti'a, cà nu me alduiéscă Ddiu si de sciú io, ce-o mai fi de capulu loru. Ii-o umplutu ròi'a mè, — îi manca pelea mè, si nu sà afla cine sà-ii scarpine, si cine sà-li descante de selincitura de minte.

Ai mai díce, cà facu de buieci si întrecuti ce facu, déca n'ar sci lumea cà-su ingropati in detorii

pone peste urechi; numai ei sormanii de ei, nu mai sciú de capulu loru, asîc, încátu stau pe ganduri sà venda si pre Tis'a si pre Andrásy — de cum-va ar' capetá ceva pre ei, — numa dóra ar' potea hatí o data tiér'a d'in detorii.

Si mai ieri-alalta-ieri îi puse bata-lu crucea de sparsera ferestrele la Tis'a, si strigau càtu îi tienea gur'a pe uliti, cà cine are cane, sà-i puna numele

„Tis'a“ — pentru că dău, că Tis'a ausculta de cei dela Beciu, și că elu nu lasa să mērga honvedii intr'ajutoriu paganiloru de turci, fratiloru de cruce ai loru, pre cari îi imblatira, sie omenesce romanii — mancu-li Ddieu loru — la Plevn'a

Hm! Sî o fi mēi! O fi adicate asîe de bine, de i-oru da pasusîlu lui Tis'a, si oru pune unu romanu in loculu lui, că unguru n'su de unde, că cāti pucîni ómeni nefiretici mai au, pe toti ii-oru perondatu pone acum'a sî nici unulu n'o fostu mai bunu decātu altulu.

Numa dara sî pone atuncea, mai ada-mi nuu ciocanu de rachiu, neica Mariutia, c'apoi aest'a fo plati turcu', candu o veni aici la noi, să-si iee sanetate buna dela fratii loru mongoli.

D'in literatura și laturatura.

I.

„Gazet'a Transilvaniei“, cu anima sfașieta de durere și cu ferbinti lacrimi in ochi, e nevoita a anunț'a in generalu onoratulu publicu romanu, și in parte abonantiloru sei, că **parintele ei nascatoriu, fundatoriulu ei și sufletulu ei, marele nostru publicistu, eruditulu**

GEORGIU BARITIU,

dupa o ingrigire adevratu parintiēscă, ce i-a datu in decursu de 40 ani, a abandonatu-o, și s'a facutu, seu celu pîcînu nisuesce a se face, **fetocidu adoptandu-si, acum la betranetiele sele, in Sabiiu, unu altu baietu, poreclitu**

„Observatoriulu“,

— diariu politicu, nationalu-economicu și literariu, —

pre care se promite dela 1. Ianuariu 1878. in viitoriu a-lu ocroti ca pre alu seu propriu, și invita pre romanii de a-ici. in acestu scopu, a-i întinde ajutōrie de 8 fiorini austriaci, era pre cei d'in straietate (fiindu-că dispunu de mai multi bani ca noi,) cu 10 fi. = 22. franci, pe anu.

Brasiovu, la capetulu anulu nefericitu 1877. și pōte la sversitulu vietei a anunțatoriei desperate.

II.

- Audi vorba!
- Ce?
- „Cocosiulu rosu“ in sversitu — s'a mai moderatu.
- Bravo! multi piscati de elu se voru imbueurá.
- N'au de ce.
- Că-ci?
- Că-ci nu in asprimea piscatureloru sele s'a mai moderatu.
- Ci?

— Ci numai in cantatulu si pretiulu lui, că-ci dela 1. Ian. 1878. pentru pretiulu moderatu de 4 fi pe anu va cantá numai de 2. ori pe luna: la fia-care 1. și 15. di.

— Va să dăca s'a conformatu lui „Gur'a-satului.“

— D'a-poi că dōra frati de cruce-su ei „La necasu și la durere“! . . .

III.

Fōi'a partecularia, dēra sub masca oficiala. „Baseric'a și Scōl'a“ d'in Aradu va mai aparē și in viitoriu cui va trebui.

Ea, ca in trecutu, va publicá a-fore de tractate basericesci, scolarie și fundationali-economice, lucruri depe campulu resbelului pentru politici, felu de felu de noutăti d'in case și depe strade pentru ómenii limbuti, — necrolōge a-supr'a ómeniloru mari și mici, basericanii și nebasericanii, și pentru varietate chiaru și obiecte de risu, precum a fostu: „Predic'a despre sudálmi, blastemări seu (?) injurature.“ Cu unu cuveniu va dá de tōte, ce sunt numai in stare a satisfice curiositatea publiculu, fore ca acest'a să mai aiba trebuintia și de unu altu diurnalu.“

Acestu *tutti-frutti* cu tōte acestē costa pe unu anu numai 5 fi.

Abonamentele se facu la „Secretariatulu consistoriale (!) gr. or. romanu d'in Aradu“; — Buna unēlta, pentru a se face pr'in elu *pressia oficiōsa* a-supr'a preotiloru și invetiatoriloru dela sate, cari, in naivitatea loru, nu voru fi sciindu, că fōi'a nu este *neci oficiāle, neci oficiōsa*. Prosit! De ce nu se mai *rafinēza* pucinu și densii?!

TAND'A și MAND'A.

T. Mái Mandovicu! mái!

M. Dēra pre tine ce te-a apucatu?

T. E lume serbēsca, mái! Sî eu mi schimbu numele in Tandovicu

M. Cum asîe?

T. Éca asîe, că serbii numai ce se pusera in síru si'n gramada, și écata-i cu *Milanu rege!* cumu-e napulu; éra romanii nostri cāte bravuri au mai facutu, și totu numai printiu au.

M. Dēr de unde ai mai culesu și ast'a veste?

T. Nu credi? Uita a-ici in „Romanulu“ negru pre albu: „Depretis a sositu la Milanu in dēmanēti'a de 26. (14.) Decēmbre, pentru a supune — se dăca — Maiestatei sale regelui (audi!) list'a nouiloru ministri.“

M. Sî-a-poi?

T. D'a-poi nu vediusî — Milanu, Maiestate, sî rege . . . ! Ce mai vrei?

M. Ha, ha, ha, mitocanule! Nu e a-colo vorba de Milanu, principele Serbiei, ci de Milanu, cetatea d'in Italiã sî pr'in urmare de regele Italiei. Ha, ha, ha!

T. Ori asîe?! Ei bine, remanu d'era era-sî unu simp-lu Tand'a.

M. Sî eu pentru tine Mand'a.

Bolundàici.

(§.) Romanii lupta imediatu pentru „independin-ti'a Romaniei“ si mediatu pentru emanciparea slavi-loru de la sudu, sî pone acusi'a au obtienutu frumóse fapte militare in admiratiunea chiaru a inamiciloru loru. De ieri, de a-l-alta-ieri, écata-i sî frati de arme cu serbii pe campulu de onóre.

Indoitu m'am interesatu d'era, a vedé, ce dîcu „fratii“ serbi de purtarea romaniloru, acum aliatiloru loru.

In scopulu acest'a dela inceputulu resbelulu ac-tualu totu mereu am cetitu, mai multu: am studiatu diurnalulu nationaliloru „Zastava (Drapelulu),“ sî ce ganditi? am aflatu ce-va despre vre o fapta celebra romanésca, precum: luarea Grivitiei, Rahovei, Bucovei, Palancei sî alt.? Asîe! — Nemicu d'in tóte aceste Ba, pardonu! sà nu pecatuescu, — aflai acum in urulu ultimulu sî ce-va despre romani, sî inca o zama lunga in 4 (!) colonne intregi despre, audfili neintiele-gerile intre romani sî serbi in comun'a Satulu-nou in meritulu limbei servitiului d'dieescu. . . .

A-poi nu e acést'a tactica intieiépta dela serbi in-tre astfeli de impregiurari de fratie?!

— Ba, apere ne Ddieu de amici, cà de inimizii ne vomu aperá noi insîne!

(§) In Franci'a ministeriulu Furtului a caditu. De a-ci in colo d'era libertatile publice remanu in deplina sigurantia.

(§) Tóte presemnele aréta, cà este a-própe, da fórte aprópe, imininte chiaru, favorabilulu resultatu a unei mediatiuni de armistitiu, sî a-poi de pacifi-care, intre rusi sî turci, — fiindu-cà dupa cea mai própeta telegrama d'in Merelinu, ca némtiulu. — Rusi'a ar fi comandatu usnei Krupp 1200. tunuri de campu! . . .

(§) O alta telegrama totu d'in Merelinu asigura, cà pap'a ar fi marturitu dorinti'a, d'a se intielege cu guvernulu germanu pentru inchiaerea unui *modus vivendi*. — Càtu pentru elu, póte, a unui *modru de a mori*

(§) Diarielu d'in Constantinopole publica o proclamatiune adresata serbiloru, care declara, cà principele Milanu e desti-tuitu. —

-- Hm, mare porunca, Dieu, ast'a; dér cine o va tiené? Serbii ridu de ea, precum rideau italienii de bul'a papei, pr'in care a fostu escomunicatu pre regele Victoru Emanuilu d'in sinulu basericeii.

(§) Consululu generale alu Turciei la Bundás-Pista a priimitu dela locuitorii magiari d'in Dobretínu o coróna de foi de stejaru de auru, care póta inscriptiunea urmatória: „Imperatorelui osmanliiloru Abdul-Hamid sî eroiceii sele armate.“

— Sciti care coróna?

— Acea chiaru, care se facuse pentru *nebiruitulu biruitu Osman pasî'a*; d'era acum de rusine nu se mai potú tramite la adres'a planuita, cà-ci ea cadea in man'a romaniloru, séu a rusiloru, sî esti'a o vindeau in licitatiune, ca pe pretiulu ei sà haranésca pre Osman sî trup'a lui prisoniera. Ca inse corón'a facuta sà nu li remana pe capu, ii schimbata titlulu, sî ii dadura o alta mentiune, ce era-sî de minune se potrivece cu rezultatele „eroiceii“ armate turcesci. A se vedé cea mai própeta telegrama despre desastrulu turciloru la strimtórea Sîpc'a!

Invitare la prenumerare.

Ordinu de di pe credintiosii nostri.

Cu combaterile d'in buletinulu de facie 'nchiidiemu campani'a nóstra pe anulu 1877.

O inchiidiemu, numai pentru ca sà o reludmu sî pe anulu 1878.

Cà-ci nu voimu a scî de locu neci de unu feliu de mediatiune pentru armistitiu, ori pacificare.

Programulu ni e totu celu vechiu: eliberarea societatei romaniloru cres-tini de asupririle stainiloru sî de propriile sele viti; cà-ci inca nu

amu ajunsu la tielu.

Ne declaràm contenti sî cu sold'a cea moderata de pone acum, fiindu-cà noi contàm mai multu pe isbendele morali, de càtu pe haraciurile materiali.

Pardonatu nu va fi nime, fore numai acel'a, care va capitulá in modu onorificu.

Datu d'in cartiarulu nostru generale in Aradu, cu finea anului 1877.

Gur'a-satului, m. p.
cu manda-tanda-ate.

Dobariulu satului.

Tuturoru cetitoriloru nostri poptimu anu nou fericitu!

„Viéti'a calugarésca“ fiindu mai lunga, o vomu dá o numai dela anulu nou in colo.

Deputatulu sinodale, ca autoriulu „Lucruriloru, vladicesci“ in S. — ii ceremu scus'a, cà nu amu potutu dá locu continuarei, d'in cauza, ca ni s'au agramaditu materiale de urgentia. Vomu cercá locu sî ocazia a-i satisfaca cererea in anulu viitoriu. Ni rezervàm dreptulu inse, unele a le lasá cu totulu a-fore, éra altele a le mai modificá, in contormitate cu purulu adeveru. Astufeliu voru pretiul mai multu. Salutare!

Dlui N. O. in D. — „Tand'a-Mand'a“ sî „Trénc'a-Flénc'a“ DTele remanu pentru nrulu viitoriu. Ti observàm numai, cà cu càtu d'falógele satirice, ori umoristica, voru fi mai scurte, cu atátu voru fi mai intere-sante.